

Legionella - Förebyggande åtgärder

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)
[Allmänt](#)
[Smittväg](#)
[Symtom](#)
[Vid sjukdomsfall av legionella](#)
[Ansvar](#)
[Temperaturkrav](#)
[Teknik och Fastighet](#)
[Råd och anvisningar för vårdverksamhet](#)

[Stängd enhet ≥ 4veckor:](#)
[Förebyggande åtgärder i patientnära arbete](#)
[Tandvården – unit](#)
[Referenser](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)
[Bilaga 1. Legionella. Signeringslista spolningsrutiner, enhet och år:](#)

Syfte

Att beskriva åtgärder inom hälso- och sjukvård för att förebygga legionellatillväxt och sjukdomsfall orsakade av legionella.

Allmänt

Legionella kan orsaka en allvarlig form av lunginflammation (sk. Legionärsjuka) och är anmälnings-och smittspårningspliktig enligt smittskyddslagen.

Detta dokument fastställer rutiner för kontroll och förebyggande åtgärder avseende legionella.

Smittväg

Personer smittas via inandning av vattenaerosol, dvs finfördelade vattendroppar, med legionellaförorenat vatten, till exempel vid duschning.

Smitta genom aspiration av legionellaförorenat vatten kan förekomma. Smitta person till person förekommer inte. Att dricka vattnet är inte förenat med smittrisk.

Inkubationstiden är 2-10 dygn, vanligast 5-6 dygn (kan vara upp till 3 veckor i enstaka fall).

Symtom

Legionärsjuka yttrar sig med hög feber, frossa, huvudvärk och muskelsmärter åtföljd av torrhosta, andningssvårigheter och lungsymtom. Nedsatt immunförsvar, rökvanor och ålder har betydelse för risken att utveckla sjukdomen. Pontiacfeber är en lindrigare variant som ger influensaliknande symptom med ledvärk.

Vid sjukdomsfall av legionella

Patienter med legionella kan samvårdas med andra patienter. Legionella är en anmälnings- och smittspårningspliktig sjukdom enligt Smittskyddslagen (2004:168). Behandlande läkare inleder smittspårning med stöd av Vårdhygien och smittskydd. Se smittskyddsläkarföreningens [smittskyddsblad](#). Är vårdmiljö en trolig källa är det verksamhetsutövaren och fastighetsansvarig med stöd av Vårdhygien som sköter kartläggningen och åtgärder. Finns källan i samhället kontaktar smittskyddet Miljö och hälsa i

OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

respektive kommun för vidare handläggning. Provtagning av vatten sker i samråd med fastighetsägare.

Ansvar

Regionfastigheter förvaltar sjukhusets byggnader med tillhörande fasta tekniska installationer. Respektive verksamhetschef har ansvar för utrustning och rutiner vid den egna verksamheten. Teknik och Fastighet ansvarar enligt avtal för funktions- och prestandakontroller samt förebyggande och avhjälpande åtgärder. Vårdhygien bistår med tolkning av analysresultat.

Temperaturkrav

Enligt Boverkets byggregler måste alla installationer för kall- och varmvatten konstrueras så att legionellabakterier och andra mikroorganismer inte kan föröka sig till hälsofarliga nivåer. Temperaturen på varmvattnet ska kunna nå ett värde på lägst 50° C efter varje tappställe. Med hänsyn till skållningsrisken får temperaturen vid tappställena inte överstiga 60° C. Varmvattencirkulationens retur måste hålla minst 50°C.

En temperaturgivare placeras på VVC retur från varje avdelning/våringsplan. Ledningsnät för varmvatten och kallvatten ska konstrueras på ett sådant sätt att "blindledningar" undviks. Detta bevakas av ansvarig projektledare. Kallvattentemperaturen ska inte överstiga +18°C efter spolning. Tappvatteninstallationer ska inte placeras på ställen där temperaturen är högre än rumstemperaturen. Stillastående kallvatten (under max 8 timmar) får ej överstiga +24°C enligt allmänna råd BBR 6:622. Temperatur på utgående vatten från varmvattenberedare ska hålla minst 60° C.

Teknik och Fastighet

- Årlig kontroll samt åtgärder vid förekomst av legionella i varmvatten beskrivs i riktlinjen: Legionella – temperaturkontroll, provtagning samt förebyggande åtgärder.
- Efter reovering, ombyggnation samt nybyggnation utför Teknik och Fastighet kontroll av legionellaförekomst i samband med öppnande av verksamheten.

Alla provsvaren bevakas av Teknik och Fastighet som vid förhöjda värde rådgör med Vårdhygien Halland. Provsvar arkiveras hos Teknik och Fastighet i 10 år.

Råd och anvisningar för vårdverksamhet

- Byte av duschslangar, duschhuvud och stril utförs årligen på avdelningar med inläggande patienter. På enheter med särskilt immunsvaga patienter t.ex. hematologavdelning ska byte av duschslang ske 1 gång/månad. Bytet utförs av personal från Teknik och Fastighet. Överenskommelse om ökad bytesfrekvens beställs av verksamheten till Teknik och fastighet.

OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

- Duschslangar bör inte vara längre än 1,5 meter. Duschslang skall vara i utförande, som hindrar ljusinsläpp, och vara försedd med duschhandtag med stril som ger grova vattenstrålar
- För att förhindra att patienter drabbas av infektioner av mikroorganismer (t.ex. *Pseudomonas aeruginosa*) som förekommer i golvbrunnar är det viktigt att duschslang hängs upp efter användning och inte ligger på golvet
- Verksamheterna ansvarar för att duschslangar och kranar i t.ex. tvättställ och utslagsbackar som inte används frekvent på enheten, genomspolas under minst 3 minuter och minst 1 gång/vecka se bilaga 1.
- Vid vård av patienter med aspirationsrisk kan legionellafilter övervägas på den kran som används till dricksvatten. Oavsett resultat på vattenprov är det lämpligt med legionellafilter på duschhandtag och kran för dricksvatten vid vård av patienter med gravt nedsatt immunförsvar. Legionellafilter beställs av Teknik och fastighet.
- Vatten från ismaskiner/vattenautomater rekommenderas inte till patienter eftersom tillväxt av legionella och andra bakterier kan förekomma. Is kan beredas i ispåsar från färsktappat kranvatten.

Stängd enhet \geq 4veckor:

- Verksamheten ansvarar för genomspolning av vattensystemet före öppnande samt att duschslangar genomspolas under minst 3 minuter minst en gång i veckan under stängning, se bilaga 1. Tjänsten går att beställa via Weblord till RGS i första hand Städ alt Teknik och fastighet.

Förebyggande åtgärder i patientnära arbete

Inhalation/nebulisering:

- Rengör utrustningen enligt tillverkarens anvisning.
- Skölj därefter utrustningen med sterilt vatten för att undvika spridning av legionella i samband med nebuliseringen.
- Utrustningen ska lufttorka och bli helt torr.

Befuktning av andningsvägar:

- Använd alltid sterilt vatten vid befuktning av andningsvägar. Som exempel kan nämnas syrgasbehandling och läkemedelsinhalation.
- Rengöring av innerdelar till trakealkanyler, nebuliseringskoppar och liknande ska avslutas med sköljning i sterilt vatten alternativt natriumklorid.

Tandvården – unit

- Genomspolning av unitens slangsystem görs enligt tillverkarens anvisningar. Vid avsaknad av vattenreningsssystem genomspolas systemet minst 3 minuter.

OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

Referenser

Boverkets byggregler BFS 2011:6. <http://www.boverket.se/sv/lag--ratt/forfattningssamling/gallande/bbr---bfs-20116/>

Folkhälsomyndigheten: [Legionella i miljön - hantering av smittrisker, En kunskapssammanställning](#)

Vårdhandboken. [Inhalationsvård.](#)

Vårdhandboken. [Legionella förebyggande åtgärder.](#)

Svensk förening för Vårdhygien, Arbetsgruppen HOBIT: [Riktlinjer för vårdhygien inom svensk tandvård](#)

Svensk förening för Vårdhygien: [Byggegenskap och Vårdhygien \(BOV\)](#)

Uppdaterat från föregående version

2026-04-21 Redaktionell uppdatering under rubrik "Råd och anvisning för vårdverksamhet"

2026-04-22 Redaktionell korrigerig

Bilaga 1. Legionella. Signeringslista spolningsrutiner, enhet och år:

Verksamheterna ansvarar för att duschslangar och kranar i t.ex. tvättställ och utslagsbackar som inte används frekvent på enheten, genomspolas under minst 3 minuter och minst 1 gång/vecka. Vid genomspolningen ska termostatvredet på duschblandaren vridas till högsta möjliga vattentemperatur (tryck in spärren på vredet). **För att förhindra skållningsrisk vrid tillbaka vredet till normalläge efter genomförd spolning, så att spärren aktiveras**

Vecka och dag Tappställe										